

Les persones de la tercera edat: són productives?

Ara es parla molt de la Llei de dependència i del que significa tenir cura dels avis, dels discapacitats i de la mainada. En un llenguatge políticament incorrecte es diu que les persones grans i dependents s'han convertit en una nosa, precisament per a aquells que elles han criat i educat. És en aquest context que nosaltres voldríem fer una reflexió sobre el tema.

Si tenim en compte que el grau d'incorporació de les dones al mercat laboral ha augmentat considerablement —amb el que això comporta per a la conciliació de la vida familiar i laboral— i que només un de cada cinc treballadors i treballadores amb fills usa serveis especialitzats per tenir-ne cura, o que —segons l'enquesta *El tiempo y el trabajo*, publicada per l'INE el 2003— més d'una quarta part dels treballadors amb fills recorre a d'altres familiars (a la qual cosa cal afegir el cost que suposa cada mes per a les famílies pagar una llar d'infants), ens trobem que un dels suports més importants per a la subsistència de l'estil de vida de moltes famílies d'avui són els avis.

Aquests avis reciclats en mainaderes accepten la càrrega perquè, en general, volen gaudir dels néts i ajudar els fills. Sense aquesta xarxa, que aporta a la família la tranquil·litat d'una cura responsable i flexible, pel que fa als horaris i a les funcions, es faria molt difícil entendre el funcionament

del mercat de treball espanyol. Cal pensar que per a les llars amb rendes mitjanes i baixes els avis són, sovint, l'únic recurs possible.

Aquestes consideracions ens porten a plantejar tot un seguit de qüestions: són realment la majoria d'avis dependents dels seus fills?, per què no es diu res de totes les persones jubilades que es dediquen a cuidar néts, a tenir cura d'altres persones grans o a fer altres tasques socials? És que aquestes persones no aporten un valor a la societat? No caldria considerar-les persones actives?

Creiem que tots tenim exemples propers que poden explicar perfectament el que intentem transmetre, però deixeu-nos il·lustrar-ho amb una part de la intervenció que els dies 6 i 7 de novembre la vicepresidenta del Consejo de Personas Mayores (COPEMA), Carmen Alvear, va fer en el darrer congrés sobre la racionalització dels horaris, que va tenir lloc a Madrid. Aquest és el punt que va cridar la nostra atenció: "A l'Estat espanyol, uns tres milions de persones de la tercera edat tenen cura dels néts amb diferents graus d'intensitat. D'aquests, la meitat reben els néts a primeres hores del matí, a quarts de vuit o les vuit, encara amb el pijama i acabats d'aixecar del llit de casa dels pares. Els avis inicien la jornada vestint els néts i donant-los l'esmorzar; si cal, els portaran a la llar d'infants, els recolliran i els duran al parc a jugar, els donaran el berenar, els banyaran i els tornaran a posar el pijama, tot esperant que els

pares els recullin cap a les vuit del vespre i, de vegades, més tard".

Tot i que l'anàlisi econòmica no incorpora aquests tipus de serveis consumits fora de les relacions de mercat, no és possible entendre el funcionament del conjunt de l'economia sense la incorporació d'aquests costos de producció, que, en definitiva, possibiliten la manera de viure actual i incrementen el producte interior brut (PIB).

Ens agradaria acabar amb una frase de M. Àngels Duran, professora de recerca al Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), que resumeix l'esperit del que hem abordat en aquesta breu reflexió: "Si les àvies fessin vaga de tenir cura dels néts i malalts, el seu efecte sobre l'economia nacional seria molt més decisiu que la vaga dels conductors d'autobusos o de controladors aeris".

